

TRGOVSKI LIST

ČASOPIS ZA TRGOVINO, INDUSTRIJO IN OBRT.

Uredništvo in administracija v Ljubljani, Ortočeva ulica 17/A. — Dopolni se ne vračajo. — Številka 95a iz leta 1921. — Cena posamezni številki K 1-50, mesečno K 20, letno K 200. — Plačila in naročila pošiljati na: Ljubljana, Ortočeva ulica 17/A. — Številka telefona 532. — Plačila in naročila pošiljati na: Ljubljana, Ortočeva ulica 17/A. — Številka telefona 532.

LETO IV.

LJUBLJANA, dne 11. septembra 1921.

ŠTEV. 95a.

Posebna izdaja Ljubljanskega Velikega semnja.

Železarska in plavžarska industrija na velesejmu.

V skupini težke železarske industrije so zastopane na razstavišču Kranjska industrijska družba, grof Turnove jeklarne in železarne v Ravnah pri Guštajnu in rudniška družba v Štorah pri Celju.

Kranjska industrijska družba je bila ustanovljena leta 1869 in ima sedaj 18 milijonov kron delniškega kapitala. Ona je pokupila že iz srednjega veka obstajajoče železarne na Savi, v Radovni ter organizirala in razširila njih obratovanje. Leto na to je nakupila tudi baron Zoisove žužne na Javorniku in v Bohinjski Bistrici. Leta 1896 je začela graditi v Škedenju pri Trstu moderne plavže, s katerimi je pričela 1897 obratovati. Pozneje je leta 1906 kupila tovarno za tanke žice v Bistrici v Rožu na Koroškem in leta 1916 je ustanovila tovarno elektrov na Dobravi. Podjetja Kranjske industrijske družbe so tehnično najmoderneje opremljena in so imela pri izbruhu vojne pri polnem obratu kapaciteto letne produkcije 200.000 ton surovega železa in 120.000 ton polfabrikatov iz Siemens Martinovega jekla (ingoti), ki se izdelajo, odnosno predelujejo na pločevino, paličasto in obročno železo valjano žico, žičnike ter na Dobravi 7000 ton elektrov za kemične tovarne.

Družba je izvažala po celem svetu, po Balkanu, v Indijo, na Kitajsko, Japonsko, v Egipt, Južno Ameriko in Afriko; dalje v Nemčijo, Švico in Italijo. Pri polnem obratu zaposluje približno 4000 delavcev, pri reduciranem pa 1400 delavcev in nad 200 žensk.

Podjetje izrablja za obrate svojih tovarnih bogate vodne sile in sicer na Savi pri Jesenicah 5000 konjskih sil, v Javorniku 2700 k. s. in v Bistrici v Rožu 1000 k. s.

V zadnjem vojnem letu 1917-18 je prenehala s produkcijo grodeljna, po preobratu pa je bila popolnoma odrezana in Skedenjskih plavžev ni mogla več spraviti v obrat. Produkcija Jesenic je bila vsled težav dobave surovega železa iz inozemstva padla na eno sedmino kapacitete. Vlada podjetja ni štela proti vedno bolj se pojavljajoči inozemski konkurenciji s primerno zaščitno carino.

Podjetje rabi za svoj obrat mesečno 1200 ton surovega železa, 40 ton hematitovega surovega železa in 40 ton olivnega surovega železa, 20 ton ferromangana, 400 ton koksa, 650 ton čistega premoga in 2000 ton rujavlega premoga ter 1000 ton starega železa.

Za izdelavo elektrov rabi 80 ton smole ter 80 ton tera in 40 ton grafita. Med železarskimi izdelki, ki so razstavljeni v vzorčni zbirki na sejmišču, omenjamo posebno valjano žico od 5 do 20 mm okrogle ali kvadratne debeline, betonsko paličasto železo od 5 mm dalje, ploho, kvadratno, okroglo, polokroglo in kotno železo, dalje mrzlo in vroče valjano železo v trakovih od 1 mm do 5 mm debelo, svitlo, varjeno, pobakreno in pocinjeno, jamske tračnice, surovo

črno pločevino 2 1/4 do 35 mm debeline, fino črno pločevino, vlečene žice od 0,08 do 2 mm debeline v vseh oblikah, trdnosti, in žice za knjigoveze. — Posebno važen predmet so vzmeti za pohištvo in žičniki za vse vrste obrtov in industrij. Najobičajnejše forme se izdelujejo v 24 različnih oblikah. Dalje izdeluje tovarna čevljarske žeblje in razne predmete iz sive litine, kakor cevi, cilindre, transmisije in stavbene vlitke.

Velik in važen eksportni predmet so žične vrvi iz topljenega železa in jekla za vse sestave in porabe, vseh jakosti in širin. Tovarne razstavljajo tudi trije jekleni patentni zvonovi, ki jako melodično in harmonično zvenijo in ki so najboljše nadomestilo za bronaste zvonove. Konečno je omeniti jeklene vlitke vseh vrst, za jamska in poljska vozila, za železniške vagonne in razne strojne dele.

Zelino, da bi iz teh podatkov in vzorčne zbirke uvideli merodajni faktorji važnost tega našega industrijskega velepodjetja in mu v bodoče posvetili vso pažnjo, da se nam ta stara, slavna industrija ohrani in razširi —

Grof Turnove jeklarne v Ravnah datirajo že iz l. 1774 in zaposlujejo povprečno 500 delavcev. Njihova produkcijska zmoglost znaša 60 do 100 vagonov jekla. Pred vojno je izdelovala vseh vrst jeklo za kose, za izdelovanje orodja, za osovine in peresa in eksportno jeklo v zabojih. Med vojno je izdelovala po večini naboje, od katerih so med zbirko razstavljeni vzorci 38, 30 1/2, 24 in 15 cm za ladijne topove in težko artilerijo. Dalje je razstavljen originalni zaboj pudlanega jekla namenjen za Indijo in okrogel zaboj, kakor je v navadi za pošiljanje na Kitajsko. Jeklarne v Ravnah so prvovrstna izvozna industrija in naša država porabi maksimalno komaj četrtino produkcije jeklarov. One imajo svoja zastopstva v Carigradu, Soliji, Solunu in Ruščaku. Izvažale so v Egipt, Levanto, Indijo, Kitajsko, Spanijo, Italijo in zapadno Evropo.

Med izdelki je posebno omeniti topilniško orodno jeklo za izdelavo nožev, strugal, svedrov, britev, kirurških instrumentov, pil za žage, dlet, rezilnih strojev, prebijačev, za peresa, dalje wolframsko prvovrstno orodno jeklo za obdelovanje trde litine in brzostružno jeklo, samokalilno jeklo, jeklo za pnevmatično orodje, za magnete, za novčni kov, za valjce, za slamorezne nože, za vzmeti, jeklo s kromom in nikljem legirano in zvarljivo pudlano jeklo. Za izdelavo teh specialnih vrst jekla potrebuje podjetje 30 vagonov koksovega železa, 20 vagonov ogljenega surovega železa, zrcalno železo, ferromangan in ferrosilicij iz Bosne ter celo vrsto drugih kovinskih surovin.

Slov. Tourist-office

je v svojem paviljonu nasproti sejmskemu uradu razstavil sliko slovenskih zdravilišč in letovišč ter najvažnejših turističnih točk. Na vpogled je tudi različna potovalna literatura naše kraljevine, prospekti, kažipoti in razglednice.

Slov. Tourist-Office je državni obaveštanjski urad ter centrala prometnih društev v Sloveniji, ki daje brezplačna izvestja v vseh zadevah prometa in turistikke ter brezplačno posreduje glede letoviških stanovanj, istotako v zadevi zimskega sporta.

Jako zanimiva je razstava gorjenjskih pip, takozvanih pceder, ki se izdelujejo v Gorjušah v Bohinju. Finejše vrste so jako lepo okovane in z bisernico vložene. Pipe so na prodaj, naročila sprejema Tourist-Office.

Vsa razstava je okusno in spretno urejena ter lepo okrašena, tako da napravlja na vsakogar najugodnejši vtis.

Po celi moderni Evropi je danes tujski promet organiziran in mu države dajo pokroviteljstvo. V prvi vrsti je država finančno zainteresirana, ker donša promet izvanredne dohodka. V nekaterih državah, posebej v Franciji, kjer se je že pred vojno predsednik Poincaré postavil na čelo zvezi turističnih organizacij, se smatra promet kot najvažnejši faktor narodne propagande.

V nekdanji Avstriji je bil tujski promet organiziran državno v ministertvu za javna dela. Brutto dohodek avstrijskega tujskega prometa je uradna statistika cenila na 110 milijonov kron na leto.

V slovenskih krajih imela je le kronovina Kranjska svojo Deželno zvezo v narodnih rokah. Kranjska Deželna zveza delovala je od l. 1906 z velikim uspehom, med katerimi je bil najvažnejši ta, da so že pred vojno skoro vsa prometna podjetja prešla v slovenske roke. Deželna vlada za Slovenijo je l. 1919 preosnovala Deželno zvezo v Generalni komisarijat za tujski promet in turistikko v Sloveniji.

Brezigar je cenil v svoji gospodarski knjigi letni brutto dohodek tujskega prometa v Sloveniji na 5,6 milijonov kron. Ta znesek pa se je dvignil vsled izpremembe novčne vrednosti brezdvomno na 100 milijonov kron.

Ker večinoma produciramo prometne potreščine sami, se pri nas brutto dohodek ne razločuje od netto dohodka v veliki meri, medtem ko mora n. pr. Švica občuten del prometnih dohodkov oddajati za import.

Pri teh številkah pomeni finančna vrednost tujskega prometa v Sloveniji veliki faktor za državne dohodke in prihod mednarodnih tujcev aktivno postojanko, jednovredno eksportu. Jugoslavija pa bude v prometnem oziru že pri sedanjih razmerah (planinski promet, toplice, slatine in promet ob Adriji) ena najvažnejših prometnih držav v Evropi.

Iz teh razlogov je prevzela v naši kraljevini organizacijo tujskega prometa država sama ter ustanovila v ministertvu za trgovino in obrt poseben oddelek za tujski promet, kateremu načeluje naš rojak dr. Žižek.

Razstava pokrajinskih in planinskih slik v Jakopičevem paviljonu. Od 9. do 12. ure in od pol 15. do 18. ure.

Razstava ženskih ročnih del v poslopju kmetijske družbe na Turjaškem trgu. Od 8. do 12. ure in od 14. do 17.

Pregled obrtne razstave v Mariboru.

(Nadaljevanje.)

Zanimiva je razstava prvega zajčerejskega društva za Slovenijo, ki jo je aranžiral stavbeni nadkomisar Karl Steinbrenner. Društvo razstavlja kože raznih zajčjih pasem, kakor belgijskega velikana, srebrastega Angora, sivosrebrastega, Havarra, black and tan, rumeno-srebrastega in modrega. Društvo šteje okrog 55 članov in ima 400 do 500 zajcev. Namen društva je propaganda racionalne kulture in ekonomičnega vuovčenja zajcev. V najkrajši dobi namrava povečati svoje podružnice v Št. Uju in Ptuj in drugod po Spodnjem Stajerskem. Med vzorci so razen kož in zajčjega hleva razstavljeni vzorci zajčje dlake, zajčjih kožuhoval, zajčjega usnja in čevljev iz zajčje kože.

Višek užitka na razstavi je zbirka v mali dvorani, ki je posvečena umetni obrti. Tu razstavljajo šolske sestre, ženska obrtna šola, umetni rezbarji, slikarji, ključavničarji, gravirerji in izdelovalci godbenih instrumentov. V ogledu se nahaja krasni, moderno rezban in ornamentiran oltar kiparja Ivan Sojca, zraven pa slike raznih njegovih cerkvenih rezbarskih del iz Vuzenice, Cirkove, Št. Vida pri Ptuj, Remšnika, Kebeja, Sv. Martina, Sv. Boltenke, Zagvele, Št. Lovrenca in osnutki še ne izvršenih del. Steno krasita dve slike umetnega slikarja g. Koebeka, ki sta povečane po stari šoli. Šolske sestre so razstavile mašno obleko in razne vezenine. Na drugi strani sta dva klavirja in delj orgelj od domače tovarne za izdelavo cerkvenih orgelj, harmonijev in klavirjev Josipa Brandla iz Maribora. Jako okusni so rezbarski izdelki Josip Tuhtana in graverski Friderik Binderja, dalje pasarski predmeti, cerkveno orodje, električna stojala, svetilke in lestenci Karol Tratnika, Fran Kagerja, dalje slikarski vzorci in ornamenta Fr. Horvata, ki se bavi specialno s cerkvenim slikarstvom in Henrika Colfou.

Izredno pohvalo zasluži razstava Vesne, ženske obrtne šole in umetne obrtnice gđe. Špelce Mladič. Ženska obrtna šola je v dveh letih svojega obstoja dosegla naravnost presenetljive uspehe.

Oddelek za risanje osnutkov razstavlja kolekcijo risb svojih gojenk za namizne prtiče, soutache-okraske za ženske obleke, bordure, za otroške oblekice, za tortice, za narodne in moderne vezenine v okusni, najdovršenejši izvršbi, ki dokazuje originalno kombinacijo in modno fantazijo risalk.

Oddelek za vezenine, katerega vodi ga. Anica Ašičeva, je razstavil krasno izbrano kolekcijo vezenin s hrvaškimi, slovenskimi in malorškimi motivi slovenskih peč, modernih prtičev, srbske tkanine z modernimi okrasi, ročnih torbic, modernih rut, blazin, čipkarskih izdelkov, z vezeninami okrašenih pisalnih map in spominskih knjig s hrvaškimi motivi. Trud in vnema obeh učiteljic za

povzdigo zmisla in cenitev ter razvoja ženske umetne obrti je izrednega priznanja in pohvale vredni.

(Dalje prihodnjic).

Razvoj železniškega omrežja v Sloveniji.

(Po uradnih virih sestavljen
I. Mohorič.)

(Nadaljevanje.)

Sistem državnih železniških subvencij.

Avstrijska vlada je sicer prisiljena prodala celo svoje železniško omrežje in ga žrtvovala finančnemu planu z mnogimi izgubami, vendar je menjala s tem kratkovidnim korakom samo zunanjo obliko odnošaja z železniškimi podjetji in železniškim obratom. Smisel za pomen železništva se je po političnih in administrativnih reformah prehodne dobe od 1848. do 1868. l. še le začel med gospodarskimi krogi polagoma razvijati. Železništvo je postajalo od dne do dne bolj bistvena sestavina produkcijskega in cirkulacijskega procesa in državi bi bilo moralo, če ne iz splošno gospodarskih vzrokov, vsaj iz najožjih državnih razlogov biti ležeče na smotrenosti razširjevanja železniškega omrežja. Toda ona je prepustila široko polje železništva privatnemu podjetništvu in podeljevala radodarno koncesije. Vendar same koncesije ne bi bile zadostovale, da bi se bil privatni kapital lotil investicij, ki so imobilizirale relativno enormne svote na dobo dveh generacij in bile, ako ne popolnoma riskirane, pa vsaj za dolgo dobo brez znatne rentabilnosti. Morala je toraj z materijelnimi podporami pospešiti podjetniško aktivnost in interes za železniške stavbe. In res, v momentu je nastala nepričakovana konkurenca, projekti so kar rastle iz tal in država prevzema tekem dveh desetletij privatnega železniškega sistema eno obveznost za drugo, dokler ni zabredla v popolno finančno krizo svojega subvenčnega sistema. Celi dobi manjka vsaka enotnost in smotrenost, realna gospodarska in politična kombinacija med glavnimi in stranskimi, krajevnimi progami.

Železniški kredit za stavbo državnih železnic se je ravnal po pravilih ostalih panog državnega kredita in se realiziral pravilno potom izdaje rentnih obligacij. Po krizi je prevzela država pri podržavljenih akcijah nov hipotekarni dolg podjetij in ga zamenila z emisijo lastnih državnih železniških zadolžnic, ki so se zastavno vknjižile v železniški knjigi. Zasebna železniška podjetja pa se financirajo z izdajo osnovnih in prednostnih obligacij. Država se je lahko udeležila financiranja v svrhu pospeševanja privatnega podjetništva s tem, da je darovala podjetju gotovo svoto (južni železnici 1858), dovolila podjetju posojilo ali mu jamčila gotov surov dobiček na miljo proge (južni 1867), v drugem slučaju je zopet garantirala določeno svoto absolutno, ali pa odstotni čisti dobiček stavbenih investicij. Pri drugih podjetjih je zopet prevzela država gotov del osnovnih delnic, ki niso nesle nikake dividende in dovoljevala najširše olajšave in oproščenja od davkov. Prednosti in hibe vseh teh finančnih dejstev in njih posledice oceniti, bi vedlo predaleč. Ostajam toraj pri najvažnejših in najbolj razširjenih oblikah subvencij. Sem spada oblika takozvane »Estragsgarantie«, pri kateri se zavezuje država dopolniti čisti donos železniškega podjetja do gotovega maksimalnega zneska. Predujmi, katere da država na ta račun se imajo obrestovati (večinoma s 4%) in vračati v razmerju, kolikor presega čisti donos jamčeni minimum. Pravno definirana je pogodba podobne udeležbe pogodna obljuba pogojno vračljivega posojila. Iz te formulacije oonosnega jamstva sledi dvoje: prvič, da se je vse sukalo okrog vprašanja, kako visoko bo določen oni del stavbenih investicij, za katerega bode država prevzela jamstvo obrestovanja, in drugič, da ni bilo tekem cele

dobe privatnega železništva bližje determinirano vprašanje, kaj se zgodi s podjetjem, katero se sploh ne povzpe nikdar k aktivnosti in konstantno bilansira s deficitom. Z ozirom na prvi moment ločimo dve obliki donosnega jamstva. Karakteristični moment prve je, da se v koncesijni listini na podlagi zakona določi potreba kapitala za stavbo in opremo železnice v absolutnih, pavšalnih svotah in na podlagi teh določi tudi v absolutnem številu jamčen čisti donos, ki predstavlja 4—5% obrestovanje proračunskega pavšala. V drugem slučaju pa se ne določa maksimalna obveznost države vnaprej absolutno, marveč država jamči podjetju gotov odstotek fiktivno uporabljenega stavbenega kapitala kot čisti dobiček. Ta metoda je bila uporabljena na Rudolfovo železnico, kar nas specielno bolj interesira. Pri obeh vrstah obrestnega jamstva je moral nastati prejkoslej med državo in privatnimi podjetniki konflikt, kolizija je nastajala že pri določitvi stavbenega kapitala. Radi tega nastaja dolgotrajno zavlačevanje pogajanj za vsako definitivno koncesijo, in pozneje so nasprotstva rastle leto za letom pri določitvi fiktivnega prebitka in višine državne subvencije. V interesu podjetja je bilo naračunati kar mogoče največ pavšal pri proračunu in pretirati stavbeni obračun, da bi maksimalna meja donosnega jamstva, bodisi že v absolutnem številu ali po gotovi odstotni meri stavbenih investicij, dosegla kar mogoče visoki znesek. Dalje je imelo vsako privatno podjetje interes izkazati v vladi predloženi letni bilanci zelo medle prebitke, in zelo nizko pod jamčeno maksimalno, da bi državni zaklad plačal pošteno in temeljito na račun svoje garancije. Na kako vračanje državnih predujmov sploh nikdo resno mislil ni in vse pogojne klavzule, ki so stale na koncesijnih listinah smatralo so se za stilistična okrasja. Upravni svet in ravnateljstvo sta stremela vedno po tem, da pripišeje kolikor mogoče stroškov in postojanke stavbenega računa, ki so bile pravzaprav nalaganje kapitala, se vknjižujejo na prometno-obratni račun. Interesi države pa so bili v obeh slučajih ravno nasprotni in kot porok si je pridržala država pravico nadzorstva vseh računov in celega obrata podjetja. T opravo v praksi izvršiti, država ni bila kos. Tudi ni mogla onemogočiti računskih manipulacij privatnih podjetnikov. Ako je bil v prvem slučaju pavšal previsoko določen, je podjetje stremelo, da ga je v neresničnih računih izkazalo in izsesavalo trajno državno blagalo. Ako pa je bil pavšal prenizko določen, porabilo je podjetje ves svoj vpliv, da je z raznimi spomenicami prepričalo državo in jo pripravilo k daljšim popustom ali pa so nastale v finančni gestiji nepravilnosti, tekoči dolgovi rastejo v nedopustne dimenzije brez striktnega načrta refundiranja ali pa primanjka gotovine, da se izplačajo kuponi prioritetnih posojil (južna). S tem pada ugled podjetja in države, ki je soodgovorna kot porok. Ako je doseglo dodatno zvišanje eno podjetje, zahtevalo je takoj mnogo drugih enake ugodnosti, parlament je čutil smer, v kateri se giblje zavozen sistem subvencij, ne da bi si vedel izhoda in dovoljeval konečno rad — nerad še po krizi daljša »posojila«.

(Dalje prihodnjic).

Statistika rudarstva v Sloveniji za leto 1920.

(Nadaljevanje.)

A. Bolniške blagajne.

Aktiva bolniških blagajn so znašala koncem leta 1920 1,671,460 K (+ 214.155 K), kojim so stala nasproti pasiva v znesku 481.700 kron (+ 170.474 K), tako, da je znašalo čisto premoženje 1,189.760 K (+ 43.681 K ali 3.81%).

Aktiva so obstojala:

a) iz vrednostnih papirjev v kurzni vrednosti 748.158 K, od tega avstrijskega vojnega posojila v nominalni vrednosti 532.000 K,

b) iz posojil 389.343 K,
c) iz posestev v cenilni vrednosti 30.968 K,
d) iz drugih aktiv 168.549 K in
e) iz blagajniške gotovine 334 tisoč 442 K.

Pasiva so obstojala iz po večini bančnih dolgov za še neplačana avstr. vojna posojila.

Resnični dohodki bolniških blagaj so znašali:

a) tekoči prispevki (zavarovanju zavezanih članov za se 2,341.743 K, za svojece 29.053 K, skupni prispevki članov torej 2,370.796 K.

b) prispevki podjetništev 2 milijona 420.731 K,

c) prispevki provizionistov za se 2.633 K, za svojece 62 K, skupaj 2 tisoč 695 K,

d) denarne kazni 15.828 K,

e) obresti vrednostnih papirjev, posojil in posestev 7.776 K,

f) drugi dohodki 256.228 K.

Skupni resnični dohodki so znašali 5,074.054 K (+ 2,383.416).

Prispevki podjetništev znašajo 102.11% prispevkov zavarovanju zavezanih članov.

Resnični izdatki so sledeči:

a) boleznina 1,509.008 K,

b) porodniške podpore 56.077 K,

c) premije za dojenje 41.001 K,

d) nosečnostne podpore 244 K,

e) zdravniška oskrba in zdravila članov 1,525.199 K,

f) zdravniška oskrba in zdravila ostalih zavarovanih oseb 756.071 K,

g) pogrebni stroški članov 28 tisoč 9/3 K,

h) pogrebni stroški svojcev zavarovanih članov 42.163 K,

i) izredne podpore 8.871 K,

j) upravni stroški 482.693 K,

k) ostali izdatki 626.408 K,

torej skupaj 5,076.908 K (+ 2,761.889).

Upravne stroške bratovskih skladnic, koji vsi so se plačevali iz bolniških blagajn, so znašali 7.61% vseh prispevkov članov in podjetništev v bolniške in provizijske blagajne ter podporne sklade.

Pri bolniški blagajni je bilo koncem leta 1920 zavarovanih 15.459 (— 437) zavarovanju zavezanih članov in 838 (— 192) provizionistov, oziroma vdov in sirot, 22.494 (+ 3.470) svojcev zavarovanju zavezanih članov in 498 (+ 158) svojcev provizionistov, vsega skupaj 39.289 (+ 3.099) oseb.

Bolezenskih slučajev med zavarovanju zavezanimi člani je bilo vsled nezgode pri delu 2.204, vsled krvnih boleznih 2.437, kožnih boleznih 425, boleznih prebavnih organov 836, dihalnih organov 2.895 in vsled drugih boleznih 6.851, skupaj 15.648 z 232.380 bolniškimi dnevi; od teh odpade 38.142 dni na obolenja vsled nezgode pri delu in 199.238 dni na druga obolenja. Boleznina je bila izplačana za 217.441 dni.

Povprečno je trajalo eno obolenje vsled nezgode 15, vsled drugih vzrokov 15, eno obolenje sploh 15 dni ter je odpadlo nanj 194 kron stroškov za boleznino, zdravniško skrb in zdravila.

Umrlo je 134 (—) članov bolniški blagajni in sicer 8 (— 7) vsled nezgode in 135 (+ 7) iz drugih vzrokov.

(Dalje prik.)

Pregled neposrednih davkov

s stališča novega finanč. zakona.

(Konec.)

V splošnem omenjamo tu, da se je na navedeni način pri obrtnem davku tudi že doslej tako postopalo. Ako je davčna oblast kakega davčnega zavezanca tudi še posebe, t. j. individualno pozvala k napovedi za odmero občne pridobnine, ie to storila večinoma le v lastnem interesu, ker ni imela primernih in zadovoljivih podrobnih odmernih podatkov. Pri tem bo menda ostalo tudi še v bodoče. — Drugačne uočbe so pa veljale pri dohodnini. (Glej spodaj pri dohodnini). Ker hočemo podati kolikor možno popolno sliko, hočemo še navesti, kakšna davčna bremena se bodo pobirala k občni pridobnini.

Pobirala e bode:

a) občna pridobnina,
b) 130% ni oziroma 170% ni erotni državni pribitek, in
c) doklade za avtonomne oblasti.

Podlago za ugotovitev enotnega državnega pribitka in za avtonomne doklade bode tvoril iznos davčnega zneska na obrtnem davku. Davčni znesek se dobi, ako odbijemo (odnosno pribijemo) reparticijski odbitek (odnosno reparticijski pribitek) od določenega davčnega postavka.

IV. Posebna pridobnina.

Glede tega davka vsebuje novi finančni zakon le sledeče važnejše spremembe.

Posebna pridobnina se bode odmerjala odsej naprej za Slovenijo le v Ljubljani (za Kranjsko) in pa še v Mariboru (za Štajersko in Koroško).

Za Dalmacijo bodo ta davek odmerjala davčna oblastva v Splitu oziroma v Dubrovniku. Davčne napovedi s predpisanimi prilogami, dalje prizive itd. bode odsej naprej vlagati za Kranjsko pri davčni administraciji v Ljubljani, za Štajersko in Koroško pa pri davčnem okrajnem oblastvu v Mariboru.

Davanje oblasti bodo tudi izvrševale kontrolo o pravilni in pravočasni odpremi rentnine za podjetja, ki so zavezana javno pokazati račune. Imela bodo tudi kontrolo o odpremi tantijemnega davka pri delniških družbah (glej §§ 134 do 136 zakona o osebnih davkih oziroma člen III. zakona z dne 23. januarja 1914, drž. zak. št. 13. glede tantijemnega davka).

Odrezke izkaza »C« o rentnem davku (člen 10, št. 3. izvršiln. predpisa k III. poglavju zakona o osebnih davkih in pa odrezke »B« o davku, na tantijeme po členu 4. št. 2 izvršilnega predpisa III. člena zakona z dne 23. januarja 1914, drž. zak. št. 13, bodo od sedaj naprej pošiljali davčni uradi sami neposredno onemu davčnemu oblastvu, ki je pristojno za odmero posebne pridobnine.

Doslej je veljala določba, da je stranka bila dolžna en del izkaza (odrezek), katerega ji je vročil davčni urad s potrdilom o vplačani rentnini oziroma o vplačanem tantijemnem davku, odposlati radi kontrole na pristojno davčno oblastvo. Odslej bodo pa davčni uradi sami odpremili dotične odrezke na pristojno davčno oblast. Davčne stranke so se s tem znebile ene davčne dolžnosti.

Domnevno bodo davčne oblasti v Ljubljani oziroma v Mariboru odmerjale posebno pridobnino tudi za one družbe z omejeno zavezo, ki imajo napravno glavnico nad en milijon kron, in katerim se radi tega ne odmerja občna ampak posebna pridobnina. Podjetja, ki polagajo javno račune, bodo tudi za davčno leto 1921 plačevali:

a) posebno pridobnino,
b) 30% ni enotni državni pribitek,

c) rentabilitetni pribitek (30% — 80% ni) in pa še

d) doklade za avtonomne oblasti.

Podlago za državne in nedržavne pribitke (točke b, c in d) tvori višina državnega davka, torej pod točko a) navedena posebna pridobnina.

Opombe: Da ne bo zmot, omenjamo tu, da smo zgoraj navedli le one davke in pribitke, ki so v neposredni zvezi s posebno pridobnino. Poleg zgoraj navedenih davčnih bremen odmerjajo se jim še drugi samostojni davki kot so invalidski davek, davek na poslovni promet, rentni davek, davek na tantijeme itd. Vse te samostojne davštine bomo pa itak posebe obravnavali.

Trgovec in zavarovalno vprašanje.

(Konec.)

Mnogo je namreč takih slučajev, da ima trgovec svoje zaloge vredne 500.000 K in je zavarovan samo za 100.000 K, ker je mnenja, da ta zavarovana svota zadostuje za slučaj požarne škode. Če bi tedaj nastal pri tem trgovcu požar in bi se pri ugotovitvi škode precenila odškodnina

za 30.000 K ne more dobiti trgovec polne odškodnine, ker je zavaroval svojo zalogo samo za eno petino vrednosti.

Gornji primer namreč kaže, da je potrebno opozoriti slovenske trgovske kroge, da zavarujejo polno vrednost svojih zalog, ker le tedaj je mogoče izplačati odškodnino v polnem znesku škode. Omeniti nam je še, da zamore trgovec zaloge zavarovati tudi samo za prehodno dobo n. pr.:

Trgovec deželnih pridelkov zamore zavarovati svojo zalogo tudi samo za pol leta, četrt leta ali tudi samo za en mesec, katera ugodnost je marsikateremu trgovcu neznana.

Trgovske korporacije, ki so poklicane štiti korist trgovcev, bi stobile jako dobro, če bi pozvale zavarovalne faktorje, ki bi ob gotovih prilikah s praktičnim predavanjem o zavarovalnem vprašanju nudile trgovcem prilagoditve se o tej, za njih tako važni stanovski zadevi popolnoma informirati.

Gotovo je, da se bode brez te zave našlo strokovnjaka, ki bi se radevolje odzval takemu pozivu in s predavanjem poučil trgovske kroge o zavarovalnem vprašanju.

Velike važnosti za trgovca je pa tudi, da mora v polni vrednosti zavarovati tudi svoje stanovanje, pohištvo in ves v stanovanju se nahajajoči inventar.

Zelo pogosti so slučaji, da je trgovec celi dan v trgovini in v svojih trgovskih prostorih, medtem ko ne ve, kaj vse se doma v stanovanju godi in niso osamljeni slučaji, da kaj lahko nastane požar v stanovanju ali v kuhinji, ki ga je povzročila nerodnost ali lahkomišelnost poslov ali otrok.

Zlasti danes, ko je cena pohištva, obleke, perila in drugih stanovanjskih predmetov, tako zelo visoka, je za vsakega trgovca važno, da v polni vrednosti zavaruje svoje stanovanje proti požaru, kakor tudi proti vplomu, ker se zelo rado dogaja, da se v času, ko je stanovanje prazno in brez varstva (ob nedeljah) dogajajo vplomi v privatna stanovanja.

Tudi opozarjamo one slovenske trgovce, ki so lastniki avtomobilov, da zavarujejo svoje avtomobile proti škodi, ki more nastati na avtomobilu kjerkoli (ibi ubi), t. j., bodisi v garaži ali med vožnjo vsled eksplozije ali kake druge požarne nesreče.

Slovenski trgovec napram sebi in svoji družini še ni izpolnil svoje dolžnosti, ako je sklenil zavarovanje samo proti požaru in vplomu, temveč hočemo opozoriti slovenske trgovce tudi na zavarovanje proti telesnim nezgodam. Tako zavarovanje sklepa se za tri slučaje in sicer za slučaj smrti, ki je nastal vsled telesne nezgode (padec z voza, kolesa, avtomobila itd.) ali za slučaj trajne delanemožnosti, ponesrečenje rok, nog, ogluščenje in živčne bolezni in za slučaj mimoidoče delanemožnosti t. j. za čas zdravljenja (n. pr. izpahnenje roke, zlomljenje noge i. t. d.). Važno je to za vsakega trgovca, zlasti pa za onega, ki ima opravila v skladišču, ali je lastnik konj, ki sam zaprega in kučira, ki se vozi s kolesom in je lastnik avtomobila.

Zavarovanje zoper nezgode je med slovenskim trgovstvom še zelo malo razširjeno in to vsled preslabe organizacije. Bilance zavarovalnih družb izkazujejo, da je na veliko korist klijenta, če je zavarovan zoper nezgode, ker malokatero leto mine, da ne bi zavarovalec prijavil kake škode. Zlasti je potrebno, da se trgovec, ki ima skrbeti za svojo družino, zavaruje za nezgode in je s tem njegova rodbina z zavarovanim zneskom pokrita, ako bi se zgodila trgovcu smrtna nezgoda ali pa nezgoda trajne delanemožnosti.

Dana je pa možnost trgovcu zavarovati se samo za nezgode, ki ga zamorejo zadeti na železnici in parobrodu in drugih javnih prometnih sredstvih.

Za tako zavarovanje plača trgovec enkratno premijo za celo življenje.

Ljubljanski Veliki Semelj.

250 milijard kron. Velike kupčije na ljubljanskem velikem semnju. Kupčije so bile tudi včeraj zelo živahne. Posebno velika naročila je dobila kemična industrija. Vinogradarji so včeraj dobili naročila za ca. 3 milijone kron. Po zanimanju kupcev se zamore soditi, da bodo kupčije še večje. Mnogo vina je bilo prodanega v Bosno, Srbijo in zapadno Banovino. Velika naročila je dobila tudi pletarska obrt in trgovina s pohištvom. Trajno dobiva največja naročila manufakturna stroka. Omeniti moramo, da je semenj v obče prinesel vsemu mestu neobičajen promet. Zagrebška kinematografska stroka »Jugoslavija« je odposlala v Ljubljano svoje operaterje, da kinematografirajo ves semenj v propagandne svrhe. Do včeraj zvečer je po dosedanjih dovolj točnih informacijah skupna svota sklenjenih naročil presešla 250 milijonov kron, od tega odpade na manufakturno ena petina.

Tvrdba Golob & Ko., tovarna kemičnih izdelkov je bila ustanovljena leta 1908. Ker ni bilo enakih podjetij v Sloveniji, je bilo mogoče trditi se lepo razvijati, kljub veliki konkurenci nemško-avstrijskih tovarn. Podjetje je že l. 1910 s solidno postrežbo in konkurenčnimi cenami pokazalo, da je zmožno konkurirati starim tvrdkam te stroke bivše Avstrije. Od tega časa dalje, se je obrat od leta do leta širil. Podjetje je izdelovalo pred vojno naslednje predmete: kremo za čevlje črno, rumeno in belo, mast za usnje črno in rumeno, čistilo za kovine, konsistent in tekoče, parketno voščilo, lak za usnje in železo, apreturo modrilni esenc, navadno ličilo in kolomaz. V tem obsegu je šel obrat tudi med vojno dalje, dokler ni pričelo pomanjkanje surovin; pozneje je podjetje izdelovalo v večjem obsegu vazelino, mast za puške in kolomaz, za vojno opravilo. Po preobratu se delovanje podjetja ni moglo do konca l. 1919 vsled pomanjkanja surovin in različnih odredb razviti. Ti nedostaki in ovire so polagoma ponehali, ter je pričelo podjetje početkom leta 1920 zopet v velikem obsegu obratovati. Koncem leta 1920 je postalo dosedanje obratovanje premajhno. Z dozidavo novega velikega tovarniškega poslopja se je omogočilo podjetju še obširnejše delovanje v letu 1921. Podjetje sedaj izdeluje iste predmete, kot pred vojno, seveda v še večjem obsegu. Delovanje te tvrdke, ki izdeluje prvovrstne izdelke, se razteza po celi državi. Vsled izborne kakovosti izdelkov te tovarne, se ob sebi umevno, tudi krog odjemalcev vedno bolj širi in postaja podjetje vedno večje. Kakor čujemo, se bodo obratni prostori prihodnje leto zopet izdatno povečali in opremili z najmodernejšimi aparati. Tvrdba Golob & Ko. se je udeležila ljubljanskega vzorčnega semnja.

Dodeljen ji je bil prostor številka 426, v paviljonu J, kjer so razstavljeni naslednji predmeti: krema za čevlje, mast za usnje in puške, čistilo za kovine, parketno voščilo, ličilo, modrilna esenca, najfinejši kolomaz. Vse predmete izdeluje tvrdba Golob & Ko., v prvovrstni predvojni kakovosti.

Progres, tvornica igrac v Ljubljani. Tvornica igrac »Progres« v Ljubljani je bila ustanovljena leta 1920 in je začela izdelovati primitivne igrace. Manjkalo ji je od začetka raznih mehaničnih priprav in orodja. Kljub temu pa je takoj zasigurala svojemu solidnemu in okusnemu izdelku velik odjemalski krog širom cele jugoslovanske domovine. Začetkom letošnjega leta se je podjetje temeljito reorganiziralo tako v tehničnem vodstvu, kakor tudi v mehanični uredbi tvornice same. Podjetje je kupilo v inozemstvu kompletno tvornico s specialnimi stroji in jo opremilo z vsemi potrebnimi napravami, tako da more danes izdelovati različne igrace v vsaki množini, vrsti in kvaliteti. Tvornica izdeluje igrace iz lesa iz papirne mase in iz kovin. Specialni produkt tvornice so norimberške igrace (sloni, zajci itd.), ki nosijo sicer nemško ime po izdelkih slavni tvornice za igrace v Norinbergu, ki pa so pristno domači izdelek slovenskih rok in slovenskega kapitala. V podjetju se nahaja na vodilnih mestih pet strokovnjakov, med temi zaposlenih pa se veča dnevno vsled velikih naročil iz vseh delov naše države. Na sejmišču je razstavila tvrdba v paviljonu št. 40 najraznovrstnejše prikupljive igrace, od katerih posebno ugajajo

one iz kovin. Razstavljene kovinske igrace, ki predstavljajo jugoslovanske vojake, pešadijo, konjenico, so privabile že dokaj interesentov in kupcev, posebi oddaljenejših krajev. Podjetju je danes zasiguran razvoj in bodočnost.

Novo električno uro z nihalom in brez nihala je izumil urar Ferdo Motnikar v Zagorju ob Savi, ki je tako uro razstavil v paviljonu E, na skupnem oddelku urarjev in zlatarjev. Ura ima obliko salonske ure z nihalom, s pregibajočo ploščo, na kateri so arabske številke do 24. Najglavnejše pri iznajdbi je to, da gre ura točno na vsak tok, od 3 in pol volta in več in ker se od take ure proizvaja po žici pravi in jednaki čas po večjih sobah. Te ure so posebno pripravne za šole, urade, postaje itd., kakor tudi za gostilne, družinske sobe, ker so varne pred otroci in ker gredo tudi; če visijo ali stojijo postrani. Izumitelj bode izdeloval tudi električne budilke. Cene glej v današnjem oglasu.

Izvoz in uvoz.

Izvoz petroleja iz Francije zabranjen. Po nekem poročilu iz Pariza je izdala francoska vlada naredbo, po kateri je zabranjen izvoz in reeksport petroleja in mineralnih olj.

Narodno gospodarske zadeve.

Trgovina.

Novi družabniki tvrdke »JADRAN«. V znano izvozno in uvozno tvrdo »Jadranc« d. z. o. z. v Ljubljani sta vstopila l. t. m. kot družabnika g. Ivan Pfeifer, do sedaj ravnatelj Slov. trgovske delniške družbe v Ljubljani in naš odgovorni urednik g. Fran Zebal, trgovec Rudnik—Ljubljana, katerega zasluge so, da se je izvedla stanovsko-strokovna organizacija trgovskega stanu. Novima družabnikoma želimo obilo uspeha v novem podjetju, katero našim trgovcem toplo priporočamo pri nakupu kolonijalnega in specializirane blaga. Več pove oglas v današnji številki.

Trgovina in evakuacija Baranje. Vsled hitre evakuacije Baranje, je prišlo mnogo domačih trgovcev in industrijalcev v težek položaj, ker jim je odvzeta možnost, realizirati svoja, po večini že plačana naročila.

Bazetava vin v Bolgariji. 23.—25. l. m. se bo vršila v Plevni razstava vin, grozdja, ameriških trt in drugih produktov vinarske stroke.

Industrija.

Zagrebške igradbe za velesojem. Na seji upravnega sveta »Zagrebačkog zbor«, ki se je vršila 2. t. m., je bil sprejet načrt glavnega velesojemskega paviljona, katerega je izdelal odbor tehnikov z gradb. nadsvetnikom ing. Vajdo na čelu. Z delom bodo začeli še ta mesec, da bo do prihodnjega poletja, ko se bo vršil vzorčni semenj, vse gotovo.

Anglija kupuje gozdove. Anglija je kupila od norveške vlade gozdove. Cene od vsej oglas ali 22 2000000 2000 31.5 f., za drugo vrsto 28.5 f., za tretjo 25.5 f., za četrto po 19.5 f. V to svrhu je dala Anglija na račun 34 milijonov norveških kron v zlatu.

Povišanje cen gumijevih izdelkov v Nemčiji. Merodajne nemške tvornice gumijevih izdelkov so zvišale z ozirom na produkcijsko podražanje cene tehničnih gumijevih izdelkov za 10—15%. Ravno tako se nameravajo zvišati cene gumijevih plaščev za kolesa in avtomobile.

Zvišanje cen barvam za svilo. Mednarodna zveza barvarov za svilo zviša z 12. t. m. draginjske doklade za barvanje svile za 200—350%, za barvanje umetne svile pa za 100 odstotkov.

Položaj ameriške jeklene industrije se je polagoma zopet zboljšal. Delavstvo se stalno zopet sprejema na delo, seveda z znižanimi mezdami. Znižanja znašajo od 10 do 15 odstotkov, v posameznih slučajih tudi 20 odstotkov. Jeklarne in sorodni obrati dobivajo zopet naročila, vsled česar vlada med lastniki optimizem. Pričakuje se redukcija cen jeklarskih proizvodov.

Obrt.

Razstava vseh vrst domačih pletarskih izdelkov. Prvo pletarsko podjetje Franc Janež v Dolskem pri Ljubljani (postaja Laze), razstavi od dne 8. do 25.

t. m. poleg lastne delavnice v Dolskem bogato izbiro najfinejše umetne in vse v to stroko spadajoče izdelke. Da se p. n. občinstvo zlasti trgovci s tem prvim podjetjem na Kranjskem, ki obstoja ravnokar 20 let, bližje seznanijo, se priporoča, da to prvo razstavo pletarske industrije v največjem številu posetijo.

Denarstvo.

Zamenjavanje tujih valut in deviz po državnem kurzu velja le še do 1. oktobra t. l. Vsi odloki glede zamenjave tujih deviz in valut po državnem kurzu veljajo le še do 1. oktobra, po preteku tega roka jih ministristvo financ ne bo več zamenjavalo po navedenem tečaju.

Novo banknote po 20 dinarjev, katere izdelujejo v Ameriki, so gotove in bodo v kratkem odposlane v Jugoslavijo.

Kroženje bankovcev v Čehoslovaški. znaša po izkazu bančnega urada 31. avgusta 11.455.175.000 č. K. Od 23. do 31. avgusta je narasel promet bankovcev za 492.693.000 č. K.

Cirkulacija bankovcev v Bolgarski, znaša po izkazu od 1. t. m. 3.150.000.000 levov proti 3.400.000.000 levov v istem času lanskega leta.

Carina.

Carina na sladkor ne bo zvišana. Na predlog nekaterih domačih tvornic sladkorja, da bi se zvišala uvozna carina na sladkor, je finančni svet sklenil, da carina na sladkor ne bo zvišana, ker bi taka mera zvišala ceno sladkorja. Ta sklep finančnega sveta je predložen ministru financ v rešenje.

Revizija izvoznih carin. Finančni odsek zakonodajnega odbora se bo prihodnje dni pečal z vprašanjem revizije izvoznih carinskih postavk. V ospredju stoji vprašanje znižanja izvozne carine za pšenico, ki ga zahtevajo agrarni krogi ter odprave izvozne carine na les in lesne produkte, izvzemši okrogel les.

Davki.

Zvišanje davka na špirit in pivo v Italiji. Službeni list je objavil v soboto dekret, na podlagi katerega se zvišajo davki na špirit in pivo. Dekret zahteva, da se prijavi vsaka količina alkohola nad 100 litrov. Za pivo bo znašala taksa 4 lire po hektolitru. Večje količine piva morajo lastniki tudi prijaviti.

Kmetijstvo.

Haloški vinogradi. Vinska letina v Halozah bo letos glede množine srednja, a kakovost vina bo prvovrstna. Grozdje je zdravo in je že sedaj sladko. Vročina je polju sicer škodovala, vinogradom pa je koristila, kar se kakovosti tiče. Vinski kupei ponujajo že sedaj od trsa 18 do 20 K za liter.

Razno.

Stambolinski na poti skoni Beograd. Bolgarski ministrski predsednik, ki je na potu v Švico, da doseže nekatere olajšave mirovne pogodbe, ki se v glavnem tičejo gospodarskih obveznosti, je 9. t. m. prispel v Beograd.

Stavbena delavnost v Beogradu. Kakor javlja gradbeno odeljenje mestne občine beograjske, bo do konca tekočega leta zgrajenih, oziroma prezidanih v Beogradu 900 hiš. Prihodnje leto pa se bo nanovo zgradilo, oziroma prenovilo 2500 hiš.

Trgovska pogodba med Avstrijo in Madžarsko ne bo obnovljena. Radi dogodkov v zapadni Madžarski, trgovska pogodba med Avstrijo in Madžarsko, ki je potekla pred par dnevi, ne bo obnovljena. Prepovedan je izvoz 4000 vagonov krompirja, ki so bili pripravljene za izvoz v Avstrijo.

Regulacija Poljskave. Občine Dravskega polja so poslale ponovno vladi peticije za regulacijo potoka Poljskave. Od Pragerskega do Št. Vida je močvirje, ker voda nima odtoka. Sedaj se je prošnji ugodilo. Inženjerji merijo novo strugo in delajo načrte.

Požar v Londonski ladjedelnici. V Londonski ladjedelnici je izbruhnil velik požar, ki je povzročil škodo, katera se ceni nad pol milijona funtov.

Lesene jermenice. Tvrdba Grajsko-Kolovška lesna industrija Feliks Stare, katera je pričela pred enim letom z izdelovanjem lesenih jermenic, je svoj obrat v toliko uredila, da zamore sedaj glede kakovosti konkurirati s tujimi proizvodi.

Avtomobilna svesa Ljubljana-Celje.
Na željo interesentov se spremeni od pondeljka dne 12. septembra vozni red v toliko, da bo odhajal avtobus iz Celja ob 3.30 pop. (in ne kot sedaj ob 1.30). Prihod v Ljubljano približno ob 6.30 popoldne. Otvori se zopet postaja pri »Urbančuk«, Stožice pri Ljubljani in stane vožnja do tja 7 K. Prednost pa imajo potniki na oddaljenejših postajah.

Borza.

Zagreb, devize: Berlin 204—206, Bukarešta 214—216, Milan 865—885, London 780—790, Newyork ček 197, Pariz 1510—1525, Praga 242—248, Sofija, 152, Svica 3250—3300, Dunaj 15,30—15,60. Budimpešta 46,25—47, valute: dolar 196—198, avstrijske krone 16,50—17,50, rublji 22—23, češke krone 16,50—17,50, rublji 22—23, češke kro-

ne 250, franki 1500, napoleoni 675—680, marke 205—207, leji 215, lire 850. Banka za Primorje 740—770, Jadranska banka 1850—1920, Jugoslovenska banka 487—495, Ljub. kreditna banka 810, Narodna banka 520.

Beograd, valute: dolar 49, funti 186, franki 273, marke 51,75, leji 54,50, levi 38,75, devize: London 188, Pariz 375, Zeneva 835, Praga 60, Dunaj 4, Berlin 51,65, Solun 252, Milan 214.



JFLAČIN & KO., Ljubljana

Tovarna zamaškov —
Tvornica čepova.

Telefon interurban štev. 7.

Na Ljubljanskem velikem sejmu
Paviljon E, oddelek številka 57.

SEMENA

vse vrste priporoča tvrdka

Josip Urbanič

LJUBLJANA, vis a vis hotel Union.

Kupuje tudi suhe gobe, laneno seme in druge domače pridelke.

TRGOVCI

Ne pozabite ob priliki Ljubljanskega velesejma obiskati tvrdko

VASO PETRIČIČ

nasl. **I. SAMEC**

MESTNI TRG ŠT. 21.

veletrgovina galanterijskega in norimberškega blaga, šolskih potrebščin, sukanca, nogavic, Igrač itd. itd.

Prazne nove in rabljene vreče (djakove) v vsaki množini najnižje pri **FR. SIRC, KRANJ.** Kupujem suhe gobe, fižol, brijevno olje.

LENASI & GERKMAN LJUBLJANA

Siritarjeva ul. 4. Lingarjeva ul. 2.

Trgovina s suknenim, modnim in manufakturnim blagom

Na debelo! Na drobno!

SODARSKA ZADRUGA V ŽELEZNIKIH

:: registrovana zadruga z o. z. ::

Postaja Škofja loka - Slovenija.

Izdeluje se raznovrstna posoda iz mehkega lesa, kot sodi za zelje, repo, sadje, med in ribe, nadalje sodi za mast, barve, cement itd. Naročila se izvršujejo v vseh poljubnih velikostih; izvršitev naročil točna in po ugodnih dnevni cenah.

Za cenj. naročila se priporoča podpisana Sodarska zadruga v Železnikih.

POHIŠTVO IN TAPETNIŠKA DELAVNICA

spalne in jedilne sobe, pisarniške
oprave, fotela, klub garniture, žimnice in kuhinje po najnižjih dnevni cenah.

BRATA SEVER LJUBLJANA, Kolizej.

Prevzamem

zastopstvo

prvovrstne tovarne tekstilne ali galanterijske stroke, eventualno komisijsko zalogo za Ljubljano ali samoprodajo (razpošiljanje) specialnega predmeta za lasten račun. Naslovi in vprašanja naj se pošljejo pod 'ZASTOPSTVO' anonimni ekspediciji DRAGO RESELIJAK & Drug, Sodna ul. 5, Ljubljana.

Veletgovina

A. Šarabon

v Ljubljani

priporoča

špicerijsko blago

raznovrstno žganje

moko

in deželne pridelke

raznovrstno rudninsko

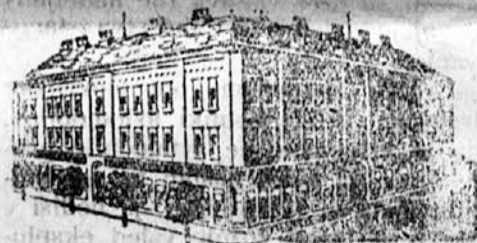
22, 10—10 vodo,

Lastna pražarna za kavo

in mlin za dlčave

z električnim obratom.

Ceniki na razpolago.



MERKUR,

veletgovina z manu-

fakturo na debelo :

Maribor.

Priporočamo našo zalogo prvovrstnih fabrikatov čehoslovaškega proizvoda vseh vrst manufakturnega blaga po dnevni konkurenčni ceni.

ŠTEBI in TUJEČ

strojno in elektro tehnično podjetje

v Ljubljani, Resljeva cesta 4.

Telefon št. 442.

Projekti in proračuni.

Gradba električnih central in naprav za visoko in nizko napetost. Popravljanje vsakovrstnih motorjev. — Lastna preiskovalnica za aparate in števec (Aistation). Prodaja motorjev in elektro tehničnega materijala.

R. Miklauc, Ljubljana

Pred Škofijo št. 3 Lingerjeva ulica

priporoča sukнено, manufakturno in pleteno blago.

Prodaja na debelo in drobno. Ustanovljeno leto 1869.

Razpošiljalna

SCHWARB & BIZJAK

Dvorni trg 3 LJUBLJANA Dvorni trg 3

Špeciaina zaloga angleškega sukna, dežnih plaščev in vseh krojaških potrebščin. Promenadne, modne in športne obleke, površniki, raglani itd. Konfekcija za gospode in dečke ter moderna izdelava oblek po meri v lastnem modnem salonu po najnovejših krojih.

Solidne cene! Soliden izdelek!

Zunanja naročila se izvršujejo točno po poštnem povzetju!

Zahtevajte vzorce!

Razstava lastnih izdelkov
na „Ljubljanskem velesejmu“
od 3. do 12. septembra 1921

(paviljon H. št. 270).



Puškarna v Kranju r. z. z o. z.

Oddelek za prodajo municije, revolverjev, pištol itd.

Popravila se izvršujejo strokovnjaško.

Ceniki na zahtevo.

I. JUGOSLOV. TOVARNA GUMBOV V SLOV. BISTRICI

SPREJEMA NAROČILA TUDI V RAZSTAVLJALNICI.

PAVILJON E št. 46 **F. ČUDEN**
Ljubljanski veliki semenj 3. do 12. septembra. **LJUBLJANA.**

ENGROS. Double amerik., double srebrna bižuterija Ure stenske, budilke tovarne »Becker« Zlato in srebro, izdelki »Zlatarke« (Pacchiaffo), tovarne v Celju in Zagrebu. China-srebrni jedilni pribori »Sandrik«. Alpaka jedilni pribori za hotele in restavracije.

Zlomljeno zlato v vsaki množini, kupujemo po najvišjih cenah.

ŠOLSKI ZVEZKI

za ljudske in srednje šole, na razpolago v vsaki množini. Priznано najboljši lastni izdelki iz belega, finega papirja.

UČITELJSKA TISKARNA, Ljubljana.

Franciškaška ulica št. 6.

Zahtevajte cenik!

Najnižje cene!

Točna postrežba!

Ljubljanski veliki semenj, paviljon E, šte. 4.

Papir na veliko

prodaja trdka

KASTELIC IN DRUG
V LJUBLJANI

Miklošičeva cesta šte. 6/I.
(nasproti hotelu »Unlon«.)



OTROCI, EVO
BIZ JAKOVIH
KEKSOV!



NAJFINEJŠI IZDELKI TVORNICE KEKSOV,
PREPEČENCEV, VAFELJNOV IN SLASČIC.

V. BIZJAK & DRUG
ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA.

ZDRUŽENE PAPIRNICE

VEVČE, GORIČANE IN MEDVODE

delniška družba

V LJUBLJANI

Telefon št. 1—67 (Ljubljana).

Brzjavni PAPIRNICA VEVČE.

t. č. centrala PAPIRNICA V VEVČAH. Pošta D. M. v Polju pri Ljubljani. Postaja južne železnice ZALOG.

Papirnice v Vevčah, papirnica — tvornica celuloze in lesovine v Goričanih in tvornica lesovine v Medvodah.

Mesečno proizvodnja 100 vagonov raznih vrst papirja: Papir iz tkanine, brezlesni pisarni, pisarniški, tiskovni in konceptni papir. Strojepisni, bankpost, karton in risalni papir. Brezlesni dokumentni koncept — meliran, nebeljeni konceptni papir; srednjefini pisalni in tiskovni papir, karton za dopisnice. Brzjavni svitki in papir za naustnike (stročnice). — Navadni tiskovni kular in papir za lepake v vseh barvah. Rotacijski — tiskovni — papir. Ovojni papir iz čiste celuloze in navadni ovojni papir.

Lastni razstavní paviljon na
»LJUBLJANSKEM VELIKEM SEMNJU«
3. — 12. septembra 1921.

Prvovrstne

„**PEAFF**“ ŠIVALNE STROJE

za rodbinsko obrt in industrijo

„**PUCH**“ „**WAFFENRAD**“

kolesa, plašče in cevi ter vse v to stroko spadajoče predmete priporoča

IGN. VOK

LJUBLJANA, Sodna ulica št. 7.

podružnica:

NOVOMESTO, Glavni trg št. 73.

Razstavní paviljon H, št. 282.



Semena

za polje in v.t. priporoča

Sever & Ko.

Ljubljana.

Kupujemo

suhe gobe

in vse v našo stroko spadajoče predmete.

Uvoz in prodaja raznovrstnega inozemskega manufakturnega blaga.

A. & E. SKABERNE

Posebni oddelek za pletenine, trikotažo in perilo.

Jugoslovansko importno in eksportno podjetje.

Inž. Rud. Pečlin.
Trubarjeva ulica št. 4. MARIBOR Trubarjeva ulica št. 4.
Telefon št. 82.

Velesejem paviljon I 385.

Popolna oprema industrijskih podjetij.

Stroji za vsako industrijo — lesno in kovinsko,
Poljedelski stroji in orodje — hidraulične
in ročne stiskalnice,
Lokomobili in motorji,

Staljeno in konstrukcijsko železo — jeklo,

Cesbo v sedanosti najboljši
sveder za kovine.

Raznovrstno pohištvo nudi po
jako ugodnih cenah, stara, po
celi Sloveniji znana tvrdka

IVAN DOGAN

LJUBLJANA,
DUNAJSKA C. 17,
(Medjatova hiša).



Detajlna prodaja izdelkov iz to-
varne upognjenega pohištva I.
Bahovec, nasl. Duplica.

Trgovina s klobuki in peritom
G. ČADEŽ,
Mestni trg.

Galanterija, pletenine
I. KORENČAN
Mestni trg št 20 in reklamni paviljon
H — 263.

Papirna in galanterijska trgovina
IVAN GAJŠEK,
Sv. Petra cesta 2.

Modna trgovina
FRAN EGER
Sv. Petra cesta 2.

Modna in športna trgovina
P. MAGDČ
Šelenburgova ul. in Aleksandrova cesta
telef. št. 438.

pleskarji in slikarji
JOSIP JUG,
Rimska cesta 16.

Vulkaniziranje gumija
PETER ŠKAFAR,
Rimska cesta št. 11.

Trgovina s poljskimi pridelki
PATERNOST & REMIC,
Rimska cesta 2.

Trgovina z železnino
ERJAVC & TURK
»pri zlati lopati«,
Valvazorjev trg 7.

Papir in galanterija
IVAN BAHOVEC,
Sv. Jakoba trg 7.

Trgovina z urami, zlatom in srebrom.
IVAN PAKIŽ,
Stari trg 20.

Špecerijska in delikatesna trgovina
J. FON,
Stari trg 6.

Konfekcijska trgovina za dame,
gospode, dečke in deklice
FRAN LUKIČ
Ljubljana, pred Škofijo 19.

A. SCHUMI

damska konfekcija
samo na debelo.

LJUBLJANA, Gradišče št. 8.

Galanterija, drobnarija, papir
in pletarski izdelki na debelo.
Jurjevo, Ilirija, Cipulin-krema
po tovarniških cenah.

Baloh in Rosina
MARIBOR, Grajski trg št. 3.

J. KORENČAN

Galanterija, pletenine
MESTNI TRG ŠTEV. 20.
in razstavnici paviljon H, šte. 263.

Josip Vidmar

tovarna dežnikov in solčnikov
Ljubljana pred Škofijo.

Velika zaloga dvokoles, otroških vozičkov,
šivalnih in različnih strojev,
pnevmatike in vsakovrstnih delov. F. Bajfel,
Ljubljana, Stari trg 28. Sprejemajo se v
popolno popravo, za emajliranje z ognjem
in ponikljanje: dvokolesa, otroški vozički,
šivalni in razni stroji in deli. Mehanična
delavnica: Karlovška cesta 4.

„TRIBUNA“ tovarna dvokoles in
otroških vozičkov.
LJUBLJANA, Karlovska cesta št. 4, Zvonarska ulica št. 1.



ANTON ŠINKOVEC

- mehanična vrvarna -
in terilnica, predilnica

KRANJ - GROSUPLJE
CENTRALA GROSUPLJE.

priporoča

svoje vrvarske izdelke
vsake vrste in množine.

Tovarna

„PEKO“

čevljev

PETER KOZINA & CO.
TRŽIČ

Pisarna, zaloga in prodaja na debelo in drobno
LJUBLJANA, Breg št. 20.

Izdeluje vsakovrstne čevlje za gospode, dame, dečke, deklice
in otroke iz boks, ševro in lak usnja ter družega materiala.

Prvovrstna kvaliteta!
Najmodernejšje oblike!
Konkurenčne cene!

Stolarna v Sodrščici
Slovenija



priporoča svoje izdelke,
kakor politirane gostil-
niške in kavarniške
stole, vrtno, zaklopne
stole, mize itd. Ceniki
na razpolago.

Ivan Jelačin
Ljubljana

Uvoz kolonijalne robe

Telefon interurban številka 7.

Na Ljubljanskem velikem sejmu
Paviljon H, oddelek številka 284a.

Oglašajte v „Trgovskem Listu“!

CIGARETNI PAPIR

žimnate in usnjate vezalke, čistilo
(krema), ličilo, mast za usnje, pralno in
toaletno milo, fine sveče; nadalje

KRTAČE

za obleko in likanje, ribanje brez in z
korenino, konjske, mazalke, zobne,
omela, motvoz (špaga), čevljarstvo prejo.

TRŽAŠKE BIČEVNIKE

iz prave koprive, razne biče,

NOGAVICE

ženske in moške, sukanec, „Moderc“,
kvačkanec.

ŽLICE

nože, vilice, pipce itd.

nudi po najnižjih cenah veletrgovina
OSVALD DOBEIC, Ljubljana, Sv. Jakoba trg. 9

PRODA SE

KOMPLETNA MODERNA KA-
VARNIŠKA UPRAVA V KRANJU
PRI TISKARNI »SAVA« D. D.

KEMIČNA TOVARNA SHS

Moste pri Ljubljani

priporoča

aluminijev hidrat, aluminijev sulfat, glinozem, galun.

Telefon: 351. - - Brzojavi: Kemična Moste — Ljubljana.

NAJNIŽJE CENEI ■ ■ **NAJNIŽJE CENEI**

VULKAN tvornica gumijevih izdelkov v Kranju



Svetovno priznana kvaliteta.

izdeluje

prvovrstne podpetnike
in druge gumijeve izdelke.

CENIK NA RAZPOLAGO

ČISTO DOMAČE PODJETJEI

Edina tvornica te stroke v Jugoslaviji.

Volnene obleke za gospode, kostume, plašče za dame izvršuje po najnovejših modelih

S. POTOČNIK

v Angliji in Franciji izprašani konc. krojni krojač

Šelenburgova ul. št. 6, I. nadstr.

Zaloga angleškega blaga.

Strankam, ki same prineso blago, ista postrežba

Za tužce se izvršujejo naročila v 8 dneh, na željo v 48 urah.

Izdelava športnih suknenih klobukov iz vsakega poljubnega blaga.

ANŽON KRISPER, Ljubljana

proizvaja in razpošilja na debelo: Oddelek za galanterijsko blago na debelo:

Razne vrste čevljev za dečke, deklice, mladeniče, dame, moške, proste in fine kakovosti; za delavce posebno trpežna izdelava. -

Šipe po ceni brez konkurence.

Pletene čipke, sukno, vezivo, razne čevljarske potrebščine, jedilni pribor, šolske potrebščine, krtače i. t. d. -

Ekspert zobotrebcev.

PAVILJON H. ŠT. 233.

Pristna terpentinova
:: krema za čevlje ::

NEOSAN

na boljša

Tovarna kemičnih izdelkov v Hrastniku.

Ministrstvo financ Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev.

7% državno investicijsko posojilo l. 1921 v iznosu 500,000.000 din.

POZIV NA VPIS.

Minister financ kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev na temelju redbe z dne 27. junija 1921, D št. 7941, vzakonnjene s členom Ustave, pozivlje na vpis

7% državnega investicijskega posojila v nominalnem znesku 500,000.000 dinarjev.

To posojilo je investicijsko ter se bo porabilo izključno v svrhu splošnega dobra, kakor popravilo, izvršitev in razširjenje železnice, stavbo novih in dovršenje započeti železniških prog, napravo in popravila pristanišč, cest, potov itd.

Nominalni iznos posojila je 500,000.000 Din. izdan al pari po 100, 500, 1000, 5000 in 10.000 v 50.000 serijah po 100 številkih, obresti so 7% na leto ter se izplačujejo dekurzivno brez vsakega odbitka v polletnih kuponih in to 15. marca in 15. septembra vsakega leta pri vseh javnih blagajnicah in zato pooblaščenih denarnih zavodih brez odbitka kakoršnega koli davka, koleka in takse.

Prvi kupon se izplačuje 15. marca 1922. V teku 10 let se to posojilo ne more konvertirati, niti v tem času obrestna mera znižati. V slučaju, da se posojilo po preteku 10 let konvertira, mora se imejteljem obveznic ponuditi izplačilo v nominalnem iznosu. Posojilo je amortizacijsko ter se izdaja na 50 let. Amortizacija počenje 4 leta po emisiji, ter se vrši enkrat na leto pri Generalni direkciji državnih dolgov z zrebanjem ali odkupom po določenem amortizacijskem načrtu, ki je na obveznici natisnjen. Posojilo je zavarovano s hipoteko, a potrebna svota za anuitet (obresti in amortizacijo) stavila se bo vsako leto v budget (državni proračun), za pokritje pa bodo služili predvsem dohodki dotičnega investicijskega objekta. Kuponi zastarajo 5 let potem, ko so zapadli, a izžrebane obveznice 30 let po zrebanju. Posojilo bo kotirano na vseh domačih borzah. Obveznice tega posojila so ravnopravne ostalim državnim obveznicam, uživajo pupilarno varnost, morejo se pelagati kakor kavcije, upotrebljavati za fonde, ustanove, depozite pri vseh javnih blagajnah in privatnih puduzetjih. Obveznice se morejo lombardirati pri Narodni banki kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev ter njih podružnicah po zakonskih propisih.

Obveznice in kuponi tega posojila so prosti vsakega sedanjega in bodočega davka in doklade, kakor državnih tako tudi ostalih (oblastnih, okrožnih, srezkih in občinskih) kakor tudi vseh taks in pristojb v kraljevini.

Vpis se bo vršil od 1. do 30. septembra 1921.

pri vseh denarnih zavodih Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev pod zgoraj navedenimi pogoji (za vsakih 100 Din. obveznice Din. 100 v gotovini). Za kontrolo porabe tega posojila se bo izvolil poseben parlamentarni odbor. Ko bo celo posojilo porabljeno, podal bo minister financ Narodni skupščini kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev poročilo o skupni porabi istega.

BEOGRAD, meseca julija 1921.

Minister financ
Dr. KOSTA KUMANUDI l. r.